

МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ

№ 10 (483)

ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ

28 травня 2019 року

.....ФОРУМ

.....СТУДЕНТИ: ПОГЛЯД ЗБЛИЗЬКА

ІННОВАЦІЇ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ

XVI Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Інновації у вищій медичній та фармацевтичній освіті України» відбулася 16-17 травня на базі навчально-оздоровчого комплексу «Червона калина» Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського.

практичний досвід. Бажаю продуктивної роботи, отримання нової інформації та важливого досвіду, а також нових знайомств. Зичу вам приємного перебування на гостинній Тернопільській землі», – зазначив ректор ТНМУ, професор Михайло Корда під час відкриття конференції.

Професор Варшавського університету, представник Міжнародного фонду досліджень освітньої політики Тарас Фінніков виступив з доповіддю «Побудова локальних систем забезпечення

Загалом у форумі взяли участь 189 представників закладів вищої освіти з усіх регіонів нашої держави.

«Ми шістнадцятий рік поспіль збираємося у цьому конгрес-центрі, щоб обговорити важливі питання у вищій медичній освіті. Упродовж останнього року відбу-

якості як інтегратив розвитку української вищої освіти».

Проректор з науково-педагогічної роботи, професор кафедри управління охороною здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Шупика Олександр Толстанов представив доповідь «Функціональні та структурні зміни в організації безперервного професійного розвитку лікарів і провізорів у контексті реформ охорони здоров'я України». Олександр Костянтинівич детально проаналізував основні вимоги до безперервного професійного розвитку лікарів і критерії, які закріплені на законодавчому рівні. Було також дано порівняльну оцінку різних форм післядипломної освіти лікарів і вимог до атестації.

(Продовження на стор. 3)

лося багато змін у системі охорони здоров'я, освітній галузі. У кожного з вас є цікаві ідеї, унікальні напрацювання та

Віталій КАРПОВ – студент 5 курсу стоматологічного факультету.

Стор. 5

| У НОМЕРІ |

Стор. 4

ВИЌНА БРИГАДА ФАХІВЦІВ ТНМУ ПРОВЕЛА КОНСУЛЬТАТИВНИЙ ПРИЙОМ У БУЧАЧІ

Виїзна консультативна бригада ТНМУ для надання лікувально-діагностичної допомоги відвідала Бучацьку центральну райлікарню, тут провела консультативний прийом пацієнтів. Захід відбувся в рамках спільного проекту управління охороною здоров'я облдержадміністрації та виїзної консультативної бригади ТНМУ з надання високоспеціалізованої й висококваліфікованої лікувально-консультативної допомоги мешканцям Тернопільщини.

Стор. 9, 12

ПРОФЕСОР МИХАЙЛО ЛУЧИНСЬКИЙ: «СТОМАТОЛОГІЯ СТАЛА СЕНСОМ І ГОЛОВНОЮ СПРАВОЮ МОГО ЖИТТЯ»

31 травня завідувач кафедри терапевтичної стоматології ТНМУ, професор Михайло Лучинський зустрічатиме свій шістдесятилітній ювілей. Це гарна нагода озирнутися на пройдений шлях, повернутися думками в безтурботні роки юності та дитинства, а ще – розкрити секрети майбутнього. Сьогодні професор Михайло Лучинський – гість нашої «Вітальні».

РОБОТА КОМІСІЇ З ПЕРВИННОЇ АКРЕДИТАЦІЙНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

У Тернопільському національному медичному університеті імені І. Горбачевського 20 травня розпочали проведення

ного виховання та здоров'я Запорізького державного медичного університету, доктор медичних наук, професор Євген Михалюк.

первинної акредитаційної експертизи освітньо-професійної програми «Фізична терапія» зі спеціальності 227 «Фізична терапія. Ерготерапія» за другим (магістерським) рівнем у ТНМУ.

Експертну комісію очолює завідувач кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізич-

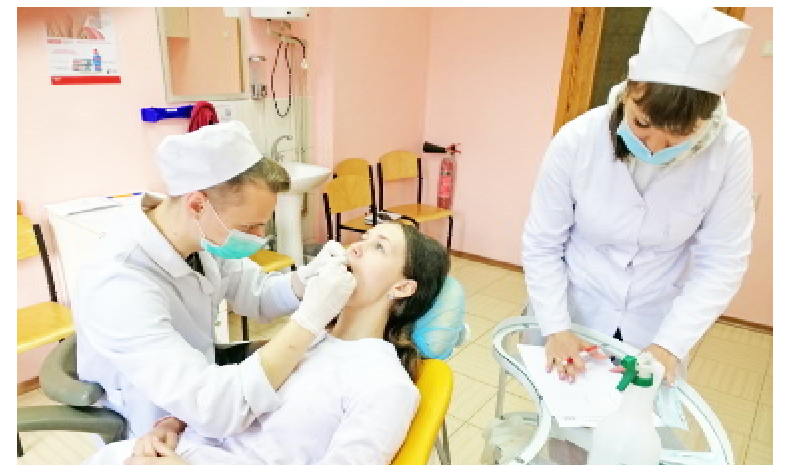
До складу комісії також входить завідувач кафедри здоров'я людини та фізичної терапії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, доктор біологічних наук, професор Юрій Лях.

Проведення первинної акредитаційної експертизи тривало до 22 травня.

ЗДОРОВІ ЯСНА – ГАРНА ПОСМІШКА!

Традиційно кафедра терапевтичної стоматології Тернопільського національного медичного університету імені І. Горбачевського підтримує ініціативу Європейської та Української федерації пародонтологів, яка передбачає максимальне привернення уваги громадськості до проблеми здоров'я ясен і таких поширених захворювань, як гінгівіт та пародонтит. Цьогорічний День здорових ясен, 11 травня, відбувся під гаслом «Здорові ясна – гарна посмішка!»

Викладачі та студенти кафедри організували флешмоб. Захід полягав у безкоштовному обстеженні всіх, хто бажав, з метою оцінки їх пародонтального статусу та надання інформації щодо важливості профілактики та ліку-

вання захворювань тканин пародонта. Задля цього визначили дві локації: біля адміністративного корпусу університету на майдані Волі, 1 та на кафедрі терапевтичної стоматології, що на вулиці Чехова, 3.

Студенти 3 і 4 курсів спільно з викладачами кафедри організували бєсїди щодо правильного гігієнічного догляду за порожниною ро-

та та важливістю своєчасного стоматологічного лікування й профілактики захворювань тканин пародонта. Всім, хто бажав, провели скринінг (обстеження) тканин пародонта на наявність чи ризик виникнення його захворювань. Зокрема, акцентували увагу на основні симптоми проявів захворювань пародонта: почервоніння та кровоточивість ясен, неприємний запах з рота, рецесія ясен (оголення коренів зубів), рухомість зубів.

У заході взяли активну участь представники провідних виробників засобів гігієни порожнини рота, зокрема, Колгейт, Лакалут, Пародонтас, Сенсодін.

ВІДЗНАЧИЛИ МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР

З нагоди святкування Всесвітнього дня медичних сестер і десятої річниці Тернопільської асоціації медсестер 13 травня в Тернопільській обласній комунальній клінічній психоневрологічній лікарні відбулися урочистості за участі медичної громадськості краю та представників влади.

Голова Тернопільської облдержадміністрації Степан Барна підкреслив, що протягом останніх п'яти років вдалося оновити інфекційну лікарню в Тернополі, обласний перинатальний центр, відділення в університетській та психоневрологічній лікарнях, лікарні у районах, відкрити кардіоцентр. Потрібно продовжувати вже розпочате, щоб вивести медицину Тернопільщини на відповідний високий рівень.

«Ви обрали гуманну й водночас нелегку професію. Медичні сестри – перші помічники лікаря, адже саме вони виконують усі необхідні лікарські процедури на амбулаторному прийомі, у стаціонарних відділеннях лікувальних закладів і у виїзних бригадах екстреної та швидкої медичної допомоги, у військових госпіталях та в

окопах. Ви належите до тих людей, які за покликом душі та щирого серця стали на шлях служіння людям. Велике спасибі вам за вашу невтомну працю та добрі серця», – зазначив у своєму вітанні голова Тернопільської обласної ради Віктор Овчарук.

Нагадаємо, що щорічно 12 травня світова медична громадськість відзначає Міжнародний день медичної сестри. Святу насправді вже понад сто років, але офіційно його заснувала Всесвітня організація охоро-

ни здоров'я лише 1971 року. День медичної сестри відзначають з часу об'єднання сестер милосердя з 141 країни у професійну громадську організацію – Міжнародну раду медичних сестер. Уперше службу сестер милосердя організувала під час Кримської війни англійка Флоренс Найтінгел (12.05.1820 – 13.08.1910 рр.). Всесвітній день медичних сестер за рішенням Міжнародної організації Червоного Хреста є саме на її честь, в день її народження – 12 травня.

Медсестер області вітає проректор ТНМУ, професор Степан ЗАПОРОЖАН

Від Тернопільського національного медичного університету імені І. Горбачевського медичних сестер Тернопілля вітали проректор з науково-педагогічної та лікувальної роботи, професор Степан Запорожан і директор навчально-наукового інституту медсестринства Світлана Ястремська.

Світлана Олександрівна передала вітання від ректора ТНМУ, професора Михайла Корди.

«Вітаю вас, шановні медичні сестри, з таким гарним святом, яке відзначаємо в прекрасний травневий день, коли земля вкривається духмяними квітами, вмивається весняними росами, зігрівається теплим сонячним промінням – з Міжнародним

днем медичної сестри! Медсестринство у будь-якій країні світу, в тому числі в Україні, є найчисельнішим загоном медичної спільноти. Без перебільшення можна сказати, що професія медичної сестри є унікальною. Якщо брати у відсотковому співвідношенні, то медичні сестри складають 75% від загальної кількості медичних працівників.

Ваші невтомні руки дарують людям радість життя, вселяють віру у зцілення.

Зі святом вас! Щастя вам і добра! І нехай ваша робота ніколи не буде для вас обтяжливим обов'язком, а лише приємною місією! Бажаю всім медичним сестрам гідної, більш високої оцінки важкої та потрібної праці на державному рівні, відчутти свою необхідність і корисність для суспільства, свою солідарність з колегами всіх країн світу. Щирою подякою та любов'ю від пацієнтів. Добра, миру, злагоди й добробуту зичу вашим сім'ям. Нехай Господь оберігає Вас!», – йшлося у вітальній адресі.

Вітання також прозвучали й від начальника управління охорони здоров'я облдержадміністрації Володимира Богайчука, директора Чортківського державного медичного коледжу Любомира Білика, директора Кременецького медичного коледжу імені А. Річинського Петра Мазура.

Добірку підготовлено за матеріалами прес-служби ТНМУ

Редактор **Г. ШОТ**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК, Л. ХМІЛЯР, М. ВАСИЛЕЧКО**
Комп'ютерний набір і верстка: **Р. ГУМЕНЮК**

Адреса редакції:
46001,
м. Тернопіль,
майдан Волі, 1,
тел. **52-80-09; 43-49-56**
E-mail hazeta.univer@gmail.com

Засновник:
ДВНЗ «Тернопільський національний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України»
Індекс **23292**

Видавець:
ДВНЗ «Тернопільський національний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України»

За точність викладених фактів відповідає автор. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво ТР № 493-93ПР від 24.11.2010, видане головним управлінням юстиції у Тернопільській області

Газета виходить двічі на місяць українською мовою. Обсяг – 3,33 друк. арк. Наклад – 1000 прим. Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано, віддруковано у ДВНЗ «Тернопільський національний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України», 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1.

ЗАХОДЬТЕ НА НАШ САЙТ: WWW.MEDYCHNA-AKADEMIA.TDMU.EDU.UA ТА НА СТОРІНКУ У FACEBOOK

ІННОВАЦІЇ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ

(Закінчення. Поч. на стор. 1)

Завідувач кафедри медичної інформатики Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Шупика, професор Озар Мінцер поділився з присутніми своїми напрацюваннями щодо трансформації післядипломної медичної освіти в умовах масового впровадження інформаційних технологій. Доповідач наголосив на доцільності використання інформаційних технологій при формуванні особистого портфоліо лікаря.

Завідувач кафедри медицини катастроф і військової медицини, професор Арсен Гудима представив основні розділи освітньо-професійної програми підготовки парамедиків. Було презентовано навчальний план трирічного навчання та вимоги до організації освітнього процесу на кафедрах. «Наголос у

Михайло КОРДА, ректор ТНМУ, професор національному медичному університеті.

Провідний фахівець міжкафедрального навчально-тренінгового центру та керівник групи з організації проведення ОСКІ Надія Пасяка виступила з доповіддю «Об'єктивний структурований клінічний іспит як вимір практичної підготовки майбутнього лікаря». Було презентовано нові підходи до організації та проведення ОСКІ, які запроваджено у Тернопільському національному медичному університеті імені І.Я. Горбачевського цього року, що отримали схвальну оцінку як студентів, так і експертів з медичної освіти.

Доцент кафедри медичної біології Вінницького національного медичного університету імені М.Пирогова Тетяна Полеся доповіла на тему «Інновації європейських стандартів вищої освіти у Вінницькому національному медичному університеті імені М.Пирогова».

Завідувач кафедри внутрішньої медицини №3 Дніпропетровської медичної академії, професор Олексій Ханюков представив досвід застосування об'єктивного структурованого клінічного

іспиту як етапу проведення атестації випускників у ДМА.

Заступник директора навчально-наукового інституту якості освіти Харківського національного медичного університету Андрій Мацько детально проаналізував роль сучасних інформаційних технологій у забезпеченні якості медичної освіти.

Завідувач кафедри медичної та фармацевтичної інформатики і новітніх технологій, професор Олексій Рижов доповів на тему «Концепція системи менеджменту корпоративних знань Запорізького державного медичного університету».

Також під час пленарного засідання 16 травня було представлено ще низку доповідей, зокрема, «Використання симуляційних технологій в оптимізації практичної підготовки студентів у Буковинському державному медичному університеті», «Впровадження інновацій в освітню діяльність для підвищення якості професійно-практичної компетентності випускників Національного фармацевтичного університету», «Застосування компетентнісного підходу при організації очно-заочного навчання на різних етапах підготовки лікарів», «Вплив новітніх інтерактивних технологій на безперервний професійний розвиток лікарів».

Арсен ГУДИМА, завідувач кафедри медицини катастроф і військової медицини ТНМУ, професор

Озар МІНЦЕР, завідувач кафедри медичної інформатики Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Шупика, професор

У рамках конференції актуальні питання вищої медичної освіти були обговорені під час таких секційних засідань: «Організаційно-правове, кадрове, навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу з підготовки фахівців в галузі знань «Охорона здоров'я» та академічна доброчесність»; «Навчально-методичне та організаційне забезпечення підготовки фахівців за

Надія ПАСЯКА, провідний фахівець міжкафедрального навчально-тренінгового центру та керівник групи з організації проведення ОСКІ

освітньо-науковим та науковим рівнями»; «Організація післядипломної підготовки фахівців у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах»; «Університетські клініки та їх роль у забезпеченні освітнього процесу»; «Симуляційне навчання та його роль у підготовці високопрофесійних фахівців галузі знань «Охорона здоров'я». Всього заслухано 38 доповідей, які презентували представники медичних закладів вищої освіти.

Під час семінар-наради проректорів з науково-педагогічної роботи (перших проректорів) були обговорені основні питання розвитку вищої медичної освіти, етапи адаптації освітніх програм до міжнародних стандартів підготовки фахівців у галузі знань

Олександр ТОЛСТАНОВ, проректор з науково-педагогічної роботи, професор кафедри управління охороною здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Шупика

«Охорона здоров'я». Також прийнято рішення щодо створення громадської організації «Асоціація проректорів з науково-педагогічної роботи медичних ЗВО», що сприятиме покращенню комунікації між медичними університетами, розробці спільних освітніх програм, проведенню корекції навчальних планів та навчальних програм з окремих дисциплін.

Під час пленарного засідання 17 травня були підбиті підсумки роботи форуму, семінару-наради проректорів, а також прийнято рішення конференції.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА, Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)

Тарас ФІННІКОВ, професор Варшавського університету, представник Міжнародного фонду досліджень освітньої політики

підготовці парамедика повинен бути орієнтований на відпрацюванні практичних навичок, комунікативних навичках і командній взаємодії» – наголосив доповідач.

Начальник відділу ECTS і моніторингу якості освіти Василь Капечук поділився досвідом запровадження об'єктивного структурованого клінічного іспиту в Івано-Франківському

ВОДА ТА ЇЇ РОЛЬ У ЖИТТІ ЛЮДИНИ, СУСПІЛЬСТВА

Науково-краєзнавча студія «Терполяни» спільно з активом волонтерського руху «Misericordia» за участю міської ради привернули увагу студентства та всіх небайдужих краян своєю науково-дослідницькою конференцією «Вода та її роль у житті людини, суспільства». Першокурсники медичного факультету та факультету іноземних студентів підготували змістовні повідомлення, вражаючи факти як з позиції медиків, так і тернопольян про властивості й роль води та її вплив на здоров'я людини й екологічний стан області, країни.

Студенти першого курсу Марія Кушнірчук, Аня Лімонт, Анастасія Джалілова, Зоряна Бриндз, Юрій Череватий та інші декламували власні вірші, присвячені воді та були ознайомлені з важливою інформацією заступника міського голови Леоніда Бицюри про стан води в Тернополі.

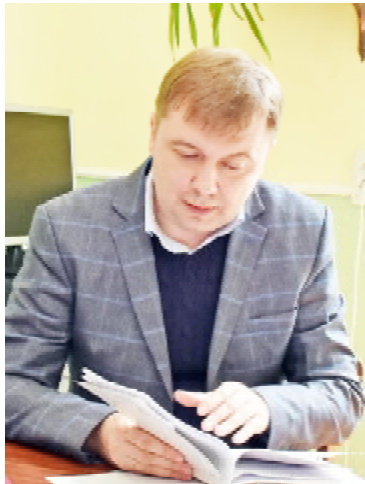
Студент першого курсу іноземного факультету Джівакхан Мірадж презентував доповідь про стан водних ресурсів в Індії.

Діана КОШОВСЬКА, студентка медичного факультету, староста студії «Терполяни»

ВИЇЗНА БРИГАДА ФАХІВЦІВ ТНМУ ПРОВЕЛА КОНСУЛЬТАТИВНИЙ ПРИЙОМ У БУЧАЧІ

Виїзна консультативна бригада ТНМУ для надання лікувально-діагностичної допомоги відвідала Бучацьку центральну районну лікарню, тут провела консультативний прийом пацієнтів. До складу цієї бригади фахівців увійшли: помічник проректора з науково-педагогічної та лікувальної роботи, доцент Ю.М. Герасимець, доцент кафедри акушерства та гінекології ННІ ПО В.І. Коптюх, доцент кафедри невідкладної та екстреної медичної допомоги О.Л. Сидоренко, доцент кафедри внутрішньої медицини №1 Л.В. Наумова, доцент кафедри клінічної імунології, алергології та загального догляду за хворими В.Є. Городецький, доцент кафедри педіатрії ННІ ПО І.О. Рогальський, асистент кафедри оториноларингології та офтальмології К.О. Алексевиц, асистент кафедри неврології Р.Б. Насалик, асистент кафедри внутрішньої медицини №2 С.Р. Гусак.

— Захід відбувся в рамках спільного проекту управління охорони здоров'я облдержадміністрації та виїзної консультативної бригади ТНМУ з надання високоспеціалізованої й висококваліфікованої лікувально-консультативної допомоги мешканцям Тернопільщини, — розповів помічник проректора з науково-педагогічної та лікувальної роботи ТНМУ, доцент Юрій Герасимець.

Фахівці оглянули 94 пацієнтів, оцінили стан здоров'я кожного й надали рекомендації щодо додаткового обстеження та по-

дальшого лікування. Зокрема, на прийомі в хірурга, доцента Юрія Герасимця побувало п'ятеро осіб. До пульмонолога, доцента Володимира Городецького за консультацією звернулися семеро пацієнтів, до кардіолога, доцента Оксани Сидоренко — дев'ятеро. Лікар-ендокринолог, доцент Людмила Наумова проконсультувала двадцять два па-

цієнти, офтальмолог Катерина Алексевиц — двадцять. Дванадцять осіб побували на прийомі в лікаря-невролога Роксолани Насалик, семеро — в лікаря-ревматолога Софії Гусак. За консультацією до акушера-гінеколога, доцента Валентини Коптюх звернулися семеро жінок. П'яте-

ро малих пацієнтів оглянув доцент кафедри педіатрії навчально-наукового інституту післядипломної освіти ТНМУ Ігор Рогальський.

Кожен мав можливість уточнити діагноз та отримати рекомендації досвідченого фахівця щодо подальшого лікування, а в разі необхідності — скерування до відповідного відділення Тернопільської університетської лікарні.

Виїзні прийоми для надання висококваліфікованої мультидисциплінарної лікувально-діагностичної допомоги мешканцям Тернопільщини відбуваються регулярно, бо потреба в них велика. Для жителів району це можливість, не залишаючи рідного міста, отримати консультацію фахівців профільних клінічних кафедр ТНМУ. Тож пацієнтів на прийомі завжди багато.

**Лідія ХМІЛЯР,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

РУКА ДОПОМОГИ ВІД ЯПОНСЬКОГО УРЯДУ

2019-ий увійде в історію Козівської центральної районної комунальної лікарні як рік масштабних змін: старий флюорограф буде замінено на новий сучасний цифровий рентгенодіагностичний комплекс. Втілення проекту оновлення медичного обладнання стало можливим завдяки перемозі у Програмі безпеки людини «Кусаноне», яку фінансує уряд Японії.

Цьогоріч до організаторів конкурсу надійшло понад 500 заявок, з-поміж яких було обрано 12 проєктів, які отримали грантову фінансову допомогу. Програма спрямована насамперед на підтримку місцевих громад і задоволення соціальних потреб мешканців невеличких містечок і сіл.

Сума безкоштовної допомоги, виділеної для втілення у життя проєктів-переможців програми «Кусаноне», становить 800 ти-

сяч доларів США. Козівська лікарня отримає грант у 76 тисяч доларів на придбання цифрового рентгенодіагностичного комплексу. Але для жителів Козівського району це не просто цифра чи черговий здобуток, а можливість отримати доступ до більш якісного медичного обслуговування. Старий флюорограф, який функціонує в лікарні вже

понад півстоліття, давно вичерпав свій ресурс і створює додаткові незручності як для лікарів, так і для пацієнтів. Насамперед це стосується якості зображення, яка не завжди дозволяє правильно оцінити виявлені зміни, та тривалості отримання результатів. З введенням до ладу цифрового рентгенодіагностичного комплексу ці проблеми будуть

розв'язані: отримати висновок лікаря можна буде одразу.

Мешканці Козівського району зможуть скористатися новою послугою приблизно через два-три місяці, коли буде проведено тендер на закупівлю та оформлено всі дозвільні документи.

Перемога в конкурсі — це вияв великої довіри та підтримка наших кроків на шляху до перетво-

рень, які роблять життя кращим вже зараз; це оцінка нашої щоденної роботи та шанс надалі вдосконалюватися й рухатися вперед. Це водночас і відповідальність, яка приходить з усвідомленням того, що навіть у такий непростий для Японії час, як подолання наслідків аварії на Фукусімській АЕС, уряд цієї країни не припиняв втілення проєктів. Це ще більше мотивує перетворити перемогу в реальні результати.

Приємно, що ми отримали таку важливу та потрібну для нас допомогу. Тому висловлюємо свою вдячність уряду Японії, Надзвичайному та Повноважному Послу Японії в Україні Такаші Кураї, голові Тернопільської обласної організації Товариства Червоного Хреста України Олександрі Бригадир, яка виступає гарантом отримання коштів, за віру в наші сили наблизити зміни, яких усі прагнемо.

**Богдан МАРКЕВИЧ,
головний лікар Козівської
центральної районної
комунальної лікарні**

ВІТАЛІЙ КАРПОВ: «СТУДЕНТСЬКІ РОКИ НЕЗАБУТНІ»

Віталій Карпов – студент 5 курсу стоматологічного факультету, керівник сектору інформації в студентському парламенті ТНМУ. Про те, чому обрав фах стоматолога, про навчання й роботу в органі студентського самоврядування, найяскравіші події студентського життя та плани на майбутнє Віталій розповів в інтерв'ю «Медичній академії».

– Студентський парламент у ТНМУ працює активно. До його складу коли вас обрали?

– Обрали на 4 курсі. Свій перший досвід громадської діяльності здобув у «Пласті» – українській скаутській організації. Пластую з 14 років. Коли в селі Здовбиця Рівненської області зорганізували станицю – місцевий пластовий осередок, поїхав до пластового табору. Там було цікаво й весело. Нас навчали працювати в команді, дружити та співдіяти, гуртом здійснювати суспільно корисні проекти. Це була гарна школа самодисципліни й відповідальності. Світлі спогади залишилися, зокрема, про таборкування в Карпатах, подорож до Ковеля – маленького затишного міста в центрі Волині, до столиці України – Києва. Згодом, пройшовши відповідний вишкіл, сам став виховником новаків – дітей до 12 років, допомагаючи їм засвоїти скаутські навички. І нині надалі співпра-

цюю з «Пластом», тут у мене багато друзів.

– Розкажіть про цікаві проекти, які реалізував студентський парламент ТНМУ.

– Їх чимало. Зокрема, студентський парламент активно долучився до організації Дня відкритих дверей у нашому університеті. Спілкуючись з абітурієнтами, розповідали їм про переваги навчання в ТНМУ, про роботу студпарламенту як органу студентського самоврядування, ділилися планами й досягненнями. Щоб усі студенти нашого університету могли познайомитися з членами студентського парламенту, втілили проект «Знай СП». Для кращого інформування зорганізували фотосесію й кожен член парламенту коротко розповів про себе. Також інформаційний сектор розробив концепцію та механізм швидкого збору й поширення інформації на студентських сторінках у Facebook, сторінках студпарламенту та творчого колективу ТНМУ. Активно функціонує й дає позитивні результати практика онлайн-опитування студентів щодо якості викладання дисциплін, вивчення яких завершується в поточному семестрі. Взявши участь в он-лайн-анкетуванні в системі Moodle на сторінці відповідної кафедри, студенти нашого університету всіх курсів і спеціальностей мають змогу висловити власні міркування й пропозиції щодо оптимізації освітнього процесу та підвищення його ефектив-

ності. Приємно, що ідею он-лайн-анкетування адміністрація ТНМУ підтримала та сприяла його реалізації. Загалом з адміністрацією нашого університету в нас добре налагоджена співпраця. Регулярно відбуваються зустрічі членів студпарламенту з ректором ТНМУ, професором М.М. Кордою. Активно сприяє ефективній роботі студпарламенту проректор з науково-педагогічної роботи, професор А.Г. Шульгай. Дієва взаємодія з адміністрацією альма-матер мотивує працювати ще з більшим запалом. Громадська діяльність мені до душі. Подобається працювати в класній команді, якою є наш студпарламент. Тут я вдосконалив свої навички комунікації, знайшов нових друзів, заново відкрив для себе важливість критичного мислення та такого поняття, як стресостійкість.

– Звідки приїхали на навчання в ТНМУ ім. І.Я. Горбачевського?

– Приїхав з Рівного, де народився й закінчив школу. Маю молодшого брата Миколу. Йому 14 років. Захоплюється комп'ютерними технологіями.

– Хтось з рідних пов'язаний з медициною в професійному сенсі?

– Так, моя мама свого часу закінчила стоматологічний факультет Івано-Франківського медуніверситету.

– То, мабуть, і ви обрали стоматологію не випадково?

– Скажу так: це був свідомий вибір несвідомої людини. Бо в

17-18 років твоє ставлення до життя та майбутньої професії все ще формується. Оскільки мені подобалося комунікувати з людьми, дискутувати, виробляючи вміння висловлюватися чітко й переконливо, то спершу хотів обрати професію юриста. Проте медицина переважила й нині я дуже задоволений своїм вибором.

– 5 курс для студентів-стоматологів – останній. Після складання сесії, ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок-2», державних іспитів та отримання диплому почнеться новий етап у житті...

– Так, інтернатура. Проходимо її на базі стоматологічної поліклініки в місті Здолбунів на Рівненщині.

– Яку стоматологічну спеціальність хотіли б обрати в майбутньому?

– Усі вони важливі й доповнюють одна одну. Моя мама – стоматолог-терапевт і мені ця спеціальність теж подобається. А також ортодонція.

– Які плани на літо?

– Перед інтернатурою в мене буде місяць, щоб відпочити. Плануємо з друзями подорож Європою, збираємося також побувати на якомусь музичному фестивалі в Україні. Швидше за все, це буде «Файне місто» в Тернополі.

– Студентські роки – яскраві. Що особливо запам'яталося?

– Другокурсником я став учасником програми «Work and Travel» і поїхав до США. Три

місяці жив і працював в одному з містечок штату Айова. Побував також у Чикаго, Нью-Йорку. Це була чудова нагода побачити Сполучені Штати, відполірувати свою англійську, знайти нових друзів і загалом здобути корисний досвід. Такі подорожі позитивно впливають на світогляд, мислення, сприйняття світу.

– Що насамперед сподобалося у США?

– Ставлення людей, з якими спілкувався, до своєї країни. Патріотизм для них – це насамперед відповідальність перед суспільством, повага до закону, чесна сплата податків. У нас, на жаль, за патріотизм часто сприймають палкі вигукки та емоційні розмови. Насправді ж патріотизм – це не гасла, а конкретні справи, корисні для людей й країни. А ще мені сподобалася американська звичка посміхатися. Приходиш зранку на роботу, всі тобі усміхаються й ти відповідаєш тим самим, а з гарним настроєм і працювати краще.

– Ваші захоплення?

– Люблю готувати смачні страви та пригощати друзів. Хороша їжа в гарній компанії – що може бути краще? Діапазон страв широкий. Умію за всіма правилами приготувати лазанью, зварити борщі й загалом смачна страва – не проблема, якщо є зрозуміла інструкція її приготування. Виняток – кондитерські вироби, бо це дуже копітка робота та потребує більше часу.

– Ваша улюблена книга?

– «Заратустра» німецького філософа Фрідріха Ніцше. Запам'яталася, зокрема, цитата з цієї книжки: «Змія, яка не може скинути свою шкіру, повинна померти. Так само й ми, які не можуть змінити свою думку. Вони перестають бути розумом».

Лідія ХМІЛЯР

ПРЕДСТАВИЛИ ВЛАСНІ ТВОРЧІ РОБОТИ

У вестибюлі адміністративного корпусу Тернопільського національного медичного університету імені І. Горбачевського відбулося відкриття виставки «Fine Art», на якій власні малюнки в різних стилях представили студенти нашого вишу. Невдовзі кращі роботи наших талановитих студентів буде відзначено спеціальними дипломами.

Свої творчі доробки надали Гульназ Джабін Сіеда, Перл Мпофу, Гурнішпал Панесар, Нікіта Вадхва, Варша Кашьяп, Танмей Панчал, Юлія Марків, Шівам Кумар, Нупур Шарма, Акаш Бісвас, Ріда Сахер, Швета Сінкх, Шама Чоухан, Христина Сурман, Майя Дереш, Джошуа Ібанга, Пушпак Сварнакар, Хан Гумера Асіф, Мачі Іракчанг, Аканкша, Салма Султана Ахмед, Енгманн Габріель Ніі Аматей, Діана Джердж, Ярослав Волторніст, Рідхі Бохра, Ліна Сорока.

Зазначимо, що малюнки учасників оргкомітет збирав упродовж місяця. Попередньо у соцмережах на офіційних сторінках ТНМУ було розміщено оголошення про пошук талановитих художників. Потрібно зазначити, що серед студентської молоді виявилось чимало тих, хто вмів гарно малювати й має особливе світобачення.

Ініціативу зорганізувати такий захід виявили студентка першого курсу медичного факультету Анна-Марія Коваль і студент дру-

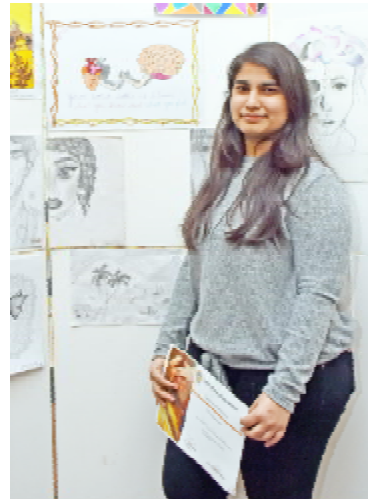
гого курсу факультету іноземних студентів Хан Мохамад Шумаєл. Їм допомагали волонтери Леся Дроботій (другий курс, медичний факультет), Ліна Сорока (другий курс, медичний факультет), Ірина Лотоцька (перший курс, медичний факультет), Микола Швед (перший курс, медичний факультет), Ігор Качур (перший курс, медичний факультет).

Як зазначила заступник директора центру виховної роботи та культурного розвитку, доцент

Олена Покришко, такі виставки-конкурси в Тернопільському національному медичному університеті відбуватимуться кожного року. На її думку, подібні заходи допомагають розкрити творчий потенціал студентів, виявити талановиту молодь.

Під час відкриття експозиції всі автори отримали сертифікати про участь у ній.

**Яніна ЧАЙКІВСЬКА,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

31 травня завідувач кафедри терапевтичної стоматології ТНМУ, професор Михайло Лучинський зустрінатиме свій шістдесятилітній ювілей. Це гарна нагода озирнутися на пройдений шлях, повернутися думками в безтурботні роки юності та дитинства, а ще – розкрити секрети майбутнього. Весна – найулюбленіша його пора року, яка щоразу розквітає в душі новими барвами. Сонцяєйна, тепла, привітна, вона приносить в життя нові фарби, наповнює свіжими ідеями, надихає на працю. Сьогодні професор Михайло Лучинський – гість нашої «Вітальні».

«ІДЕЮ ПІДКАЗАЛИ БАТЬКИ»

– Михайле Антоновичу, час дитинства у житті кожної людини – незабутній, це етап, коли закладається характер, звички, формується погляд на світ. Як знайшли ви свою стежину в житті та улюблену професію?

– Доля й справді послала мені чудовий подарунок – народився в краю, де дуже тісно переплелися історія та краса природи: рівнини межують з горами, а саме містечко ще пам'ятає князівські часи. Селище міського типу Солотвин, що на Івано-Франківщині, 15 років було районним центром. У цьому чарівному куточку Прикарпаття минуло моє дитинство. Пригадую, як ми малими хлопчиками бігали горами, грали у війну навіть не здогадуючись, які страшні події тривали на цій землі. Мої земляки – надзвичайно своєрідні та волелюбні, вони патріоти свої

спочатку розпочати зі спеціальності зубного техника. Після закінчення восьмирічки я подав документи до Львівського базового медичного училища, зараз це медичний коледж ім. Крупинського, на зубопротезне відділення. Закінчив його з відзнакою, і мені видали скерування на Закарпаття, в місто Іршаву. Там я працював у районній поліклініці.

Дворічний Михайлик Лучинський

Взагалі ж думав залишитися у Львові, бо вже на третьому курсі училища підпрацював у другій міській поліклініці, але коли поїхав до столиці взяти відкриття, то минув час і мене розраховали, тому довелося повертатися на Закарпаття. Відтак була служба у війську. Коли демобілізувався, то подався навчатися до Івано-Франківського медінституту.

«У ПАМ'ЯТІ ЗАЛИШИЛИСЯ ПРЕКРАСНІ РОКИ НАВЧАННЯ В МЕДІНСТИТУТІ»

– Що зберегла пам'ять про роки навчання?

– Це були одні з найкращих і незабутніх часів моєї молодості, в пам'яті залишилися приємні, теплі спогади про студентські роки, про перші наші кроки в науці. Пригадується, як ми, мо-

Михайло ЛУЧИНСЬКИЙ – слухач підготовчого відділення Івано-Франківського медінституту (1981 р.)

Професор Михайло ЛУЧИНСЬКИЙ:

лоді хлопці, щойно звільнені з лав радянської армії, прийшли вступати на підготовче відділення Івано-Франківського державного медичного інституту. Кілька кремезних юнаків у військовій формі стояли й переживали, як мине співбесіда, чи зможемо витримати таке випробування та стати слухачами підготовчого відділення. Нам важче давалося навчання, але доброзичливе ставлення викладачів, допомога молодших колег сприяли успішному закінченню підготовчих курсів і стати студентами стоматологічного факультету.

Узагалі різниця у віці була для мене своєрідним пріоритетом, бо життєвий досвід, який я здобув за ці роки, дав мені певну внутрішню налаштованість та виваженість у вчинках, а найголовніше – хотів вчитися і прагнув знань. Пригадую, як уперше на кафедрах познайомився з новими для нас предметами. Це – анатомія, гістологія, латинська мова. Цікаво відбувалися і практичні заняття, і лекції. Затамувавши подих, слухали тодішнього завідувача кафедри терапевтичної стоматології, доцента Івана Івановича Кириленка. Навіть тепер, коли я сам став завідувачем кафедри терапевтичної стоматології та читаю лекції студентам, то постійно звертаюся до аспектів лекцій Івана Івановича, які зберігаю й донині. Іван Іванович не лише давав нам знання про клінічні особливості захворювань порожнини рота, а й намагався розкрити патогенетичні особливості розвитку захворювань, що є основою для подальшого вибору лікувальної тактики.

З теплотою згадую тоді ще молодого викладача, а згодом завідувачку кафедри дитячої стоматології, мого наукового керівника, доктора медичних наук, професора Римму Вікторівну

ментацією викладеного матеріалу, вмінням зацікавити студентів. Ми завжди могли подискутувати з приводу лекційної теми. Назавжди закарбувалася в пам'яті та увага, з якою студенти слухали її лекції. Пізніше, коли я вже сам став викладачем кафедри дитячої стоматології, то зрозумів, чому лекції Римми Вікторівни користувалися такою популярністю. Вона повсякчас намагалася внести у лекційний матеріал щось нове, подати студентам інформацію в доступній формі, прищепити майбутнім лікарям чуйне ставлення до дітей. Спрямовувала молодих людей до профілактичного напрямку у стоматології, який вона впроваджувала разом з нами, викладачами кафедри та студентами, впродовж усього часу роботи в Івано-Франківському

Казакову. Навчаючись на третьому курсі, вперше почув її лекції. Вони завжди були особливими,

ладачами кафедри та студентами, впродовж усього часу роботи в Івано-Франківському

Михайло ЛУЧИНСЬКИЙ з батьком Антоном Михайловичем (1968 р.)

не подібними одна на одну, бо відрізнялися неординарним підходом, переконливою аргу-

національному медичному університеті. З гордістю можу зараз похвалитися, що я був першим дисертантом вельмиповажної Римми Вікторівни. І коли мене запитували, хто мій науковий керівник, я з нотками гордості в голосі відповідав: «Професор Казакова Римма Вікторівна».

З гордістю та особливим трепетом у душі згадую вчителів з альма-матер. Це були вчені, педагоги, щирі, сердечні люди, сподвижники стоматологічної науки. Це – патріот України, душевна й добра людина, куратор нашої групи, доцент Микола Дмитрович Кардашук. Він був для нас не лише вчитель і наставник, а справжній друг. Ми разом пили чай, обговорювали життєві проблеми. Він був уважним до кожного студента, давав батьківські поради, ми й донині з вдячністю та великою повагою ставимося до нашого куратора.

Михайло ЛУЧИНСЬКИЙ з дружиною Марією (1982 р.)

Михайло ЛУЧИНСЬКИЙ із сестрою Любою (1965 р.)

землі, тому з давніх-давен тут не припинялася національно-визвольна боротьба. Всі, хто подо-рожує прикарпатським краєм, напевно, чули розповіді про народного месника Олексу Довбуша. 1774 року Солотвин став ареною опришківського руху. Не оминули цю землю й світові війни.

Інколи, коли мене запитують, звідки я родом і чують – Солотвин, то думають, що це Солотвино, що на Закарпатті, але у нас ця назва пов'язана зі сіллю, яка виділялася на тутешніх полях. У давні часи поля називали на місцевій говірці – солотва, солотвина. Але наш Солотвин дав назву річці, на якій він лежить. Солотвин належить до найдавніших поселень Прикарпаття, перше поселення згадується в Галицькому літописі ще XII столітті.

Щодо мого шляху в стоматологію, то мені цю ідею підказали батьки. Вони порекомендували

«СТОМАТОЛОГІЯ СТАЛА СЕНСОМ І ГОЛОВНОЮ СПРАВОЮ МОГО ЖИТТЯ»

Пригадую, як довгими зимовими вечорами сиділи вдома у Миколи Дмитровича, він розповідав нам про боротьбу наших краян за вільну Україну, про воїнів УПА, які тоді були у підпіллі. Ми, молоді хлопці й дівчата, виховані в душі комуністичної ідеології, не цілком розуміли Миколу Дмитровича. Це розуміння прийшло пізніше, коли Україна стала вільною країною, коли справді відкрилася правда про роки боротьби патріотів України за вільну незалежну державу.

Напередодні свого ювілею, коли оцінюєш своє життя з висоти прожитих років, хочеться висловити безмежну вдячність усім тим людям, які формували твій характер, щедро ділилися знаннями та життєвим досвідом, де б ми не перебували — в аудиторії, на «картоплі», у будівельному загоні чи будівництві стоматологічного корпусу. Також з глибокою шаную та вдячністю схилию голову перед пам'яттю тих, кого немає. Вони були для нас, молодих, і взірцем, і турботливими наставниками, і добрими порадиниками. Вчили нас педагогічній та лікувальній майстер-

Доцент Михайло ЛУЧИНСЬКИЙ з науковим консультантом — професором Риммою КАЗАКОВОЮ та професором Центрального науково-дослідного інституту стоматології (м. Москва) Анатолієм АЛІМСЬКИМ (2006 р.)

ності, життєвій мудрості. Це професори — Г.О. Бабенко, Є.М. Нейко, Ю.П. Мельман, В.С. Райцес, І.П. Герелюк і багато інших.

Минають літа, але в пам'яті залишаються прекрасні роки навчання та праці в Івано-Франківському медичному інституті, а нині — національному університеті. Дуже вдячний своїй Alma Mater, яка дала мені путівку в медицину, медичну науку.

руванням МОЗ України отримав місце викладача на кафедрі дитячої стоматології.

Велику роль у моєму становленні як науковця відіграла професор Римма Вікторівна Казакова. Вона стала моїм науковим керівником і на все життя щирим другом та порадиником. Тема дисертації, яку вона мені запропонувала, була дуже актуальною й стосувалася стоматологічного здоров'я дітей. Тоді я й гадки не мав, що ця тематика простягнеться через усе моє наукове життя. Предметом досліджень було стоматологічне здоров'я дітей та вплив екологічних факторів на виникнення стоматологічних проблем. Разом з фахівцями загального профілю ми часто виїжджали у прикарпатські села, оглядали дітей, але не лише обстежували маленьких пацієнтів, а й лікували. Дослідили, що екологічна забрудненість впливає на стомато-

полі, але захистив у Львові. Тема докторської стосувалася зубощелепних аномалій у дітей, які проживають у різних техногенних умовах. На основі моїх і досліджень львівських колег з Інституту спадкової патології НАМН України розроблена програма прогнозування зубощелепних аномалій у дітей. Ми

зу та мінералізації скелета. Особливе значення наразі надається гену рецептора вітаміну D VDR, для якого характерний поліморфізм, що може визначати особливості реалізації біологічних ефектів кальцитриолу в організмі людини. Ми довели, що обмін кальцію та темпи його нагромадження в кістках пов'я-

Михайло ЛУЧИНСЬКИЙ з дружиною Марією, синами Антоном і Віталієм (1998 р.)

провели молекулярно-генетичні дослідження гена рецептора вітаміну D. Вітамін D — це, власне, гормон, який, зв'язуючись зі своїми специфічними рецепторами, спричиняє численні ефекти дії на організм людини. Ці ефекти багато в чому можуть визначати роль вітаміну D у виникненні та перебігу низки розповсюджених захворювань, зокрема, інфекційну патологію, аутоімунні захворювання, не-

зані з поліморфними варіантами гена VDR.

Ця тема є й нині дуже перспективною. Вона відкриває можливість для практичної охорони здоров'я — будь-який лікар у дитячій стоматологічній поліклініці може зайти в комп'ютер і з допомогою нашої програми спрогнозувати, які ризики щодо захворювання зубів можуть виникнути в дитини. Ми розробили комплексну програму профілактики стоматологічних захворювань у шкільних і дошкільних закладах, яку затвердили в управлінні охорони здоров'я Івано-Франківської облдержадміністрації та успішно використовують й нині. Цією настановою можуть скористатися всі стоматологи, які працюють з дітьми.

— Скільки ж часу пропрацювали в Івано-Франківському медінституті?

— 20 років. Проїшов шлях від асистента до завідувача кафедри. Це були й роки напруженої праці. Цей відрізок свого життя згадую із задоволенням. Згодом же розпочався новий — тернопільський період, як я його називаю.

2010 року на запрошення тодішнього ректора ТНМУ ім. І.Я. Горбачевського, члена-кореспондента НАМН України Леоніда Якимовича Ковальчука я переїхав до Тернополя. Леонід Якимович запросив мене до нашого університету. В той час на стоматфакультеті існували три профільні кафедри: терапевтичної та дитячої стоматології, хірургічної й ортопедичної стоматології.

(Продовження на стор. 8)

«ТЕМА ДОКТОРСЬКОЇ СТОСУВАЛАСЯ ЗУБОЩЕЛЕПНИХ АНОМАЛІЙ У ДІТЕЙ»

— Яку спеціалізацію обрала та куди вас скерували на роботу?

— 1986 року я закінчив з відзнакою стоматологічний факультет Івано-Франківського державного медичного інституту (ІФДМІ) й мені запропонували навчання в клінічній ординатурі за спеціальністю «Стоматологія» на кафедрі терапевтичної стоматології. Скористався цією пропозицією. З часом за ске-

Четвертокурсник Михайло ЛУЧИНСЬКИЙ під час прийому пацієнтів (1985 р.)

логічне здоров'я дітей. Моя робота вилася у дисертацію «Особливості профілактики карієсу зубів у дітей з врахуванням сучасних чинників ризику». 1999 року я захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук. Докторську вже писав у Терно-

ррово-психічні розлади. Незважаючи на те, що він виконує чимало розмаїтих функцій, найбільш важливою для нас є його здатність регулювати абсорбцію та екскрецію кальцію, брати участь у підтримці кальцій-фосфорного гомеоста-

Михайло ЛУЧИНСЬКИЙ — студент Івано-Франківського медінституту (1983 р.)

Михайло ЛУЧИНСЬКИЙ серед однокурсників біля водоспаду в м. Яремче (1982 р.)

ПРОФЕСОР МИХАЙЛО ЛУЧИНСЬКИЙ: «СТОМАТОЛОГІЯ СТАЛА СЕНСОМ І ГОЛОВНОЮ СПРАВОЮ МОГО ЖИТТЯ»

(Закінчення. Поч. на стор. 6-7)

Для підвищення якості навчання студентів і рівня навчально-методичної, науково-дослідної роботи та лікувальної допомоги згідно з наказом ректора в січні 2011 року кафедру терапевтичної та дитячої стоматології реорганізували у дві кафедри: терапевтичної та дитячої стоматології.

«НАША КАФЕДРА Є ПРОВІДНОЮ У ВИВЧЕННІ ОСНОВНИХ СТОМАТОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ»

– Вам доручили очолити кафедру терапевтичної стоматології?

– Саме так. Відтоді минуло вже вісім років. З невеличкого курсу вона виросла у потужний науковий та навчально-педагогічний підрозділ інституту, який виконує найголовніше завдання – підготовку майбутніх стоматологів. За ці роки сформувався чудовий та дружний колектив – 13 викладачів і два лаборанти й усі ми як одна сім'я. Зростає й матеріально-технічна база – кафедра обладнана сучасною стоматологічною апаратурою, діагностичним інструментарієм та стоматологічними матеріалами. Фантомна зала оснащена універсальними фантомами та стоматологічними установками. Всі ці роки ми дбали й про науковий ресурс – наразі маємо два доктори медичних наук і 10 кандидатів медичних наук. Наша ка-

Професор Михайло ЛУЧИНСЬКИЙ з колективом кафедри терапевтичної стоматології (2016 р.)

федра є провідною у вивченні основних стоматологічних захворювань – карієсу зубів, ускладнень каріозного процесу, некаріозних уражень, захворювань тканин пародонта та слизової оболонки порожнини рота. Під час практичних занять студенти опановують уміння практично застосовувати здобуті знання в умовах клініки. Залучаємо їх до обговорення клінічних ситуацій, вони самостійно ведуть прийом стоматологічних хворих. На кафедрі терапевтичної стоматології активно впроваджують таку форму підготовки молодих спеціалістів, як наставництво. За кожним молодим спеціалістом закріплені досвідчені викладачі. Вони проводять з ними багато часу – читають лекції, зорганізують «круглі столи» щодо проблем терапевтичної стоматології, сучасних методів лікування та діаг-

ностики стоматологічних захворювань. Це є добрим підґрунтям для підготовки кваліфікованого лікаря-стоматолога.

– Пригадуєте свого першого пацієнта?

– Давненько це було. Я тоді навчався на третьому курсі стоматфакультету. Але в ті часи нам доводилося займати чергу до пацієнта, бо не вистачало стоматологічних установок – на групу видавали лише один апарат. Ще із самого ранку, щойно прийшовши на заняття, ми «забивали» чергу. Першою пацієнткою, яка потрапила до моїх рук, була дівчина з вадами слуху. Нелегко мені дався той зуб, але ще гіршим виявилось спілкування, ми й мову жестів застосовували, й усі, які лише знали, способи комунікації використали, але зуб врятували. Однак через кілька днів вже довелось рятувати і зуб, і пацієнта. Кремезний спортсмен прийшов на прийом, здавалося б, з незначною проблемою – періодонтитом, що, по суті, не викликає особливого болю. Але щойно глянув на інструмент – втратив свідомість. Отож довелось приводити його до тями. Кажуть, що жінки більш витривалі, то виходить, що чоловіки – слабкостать?

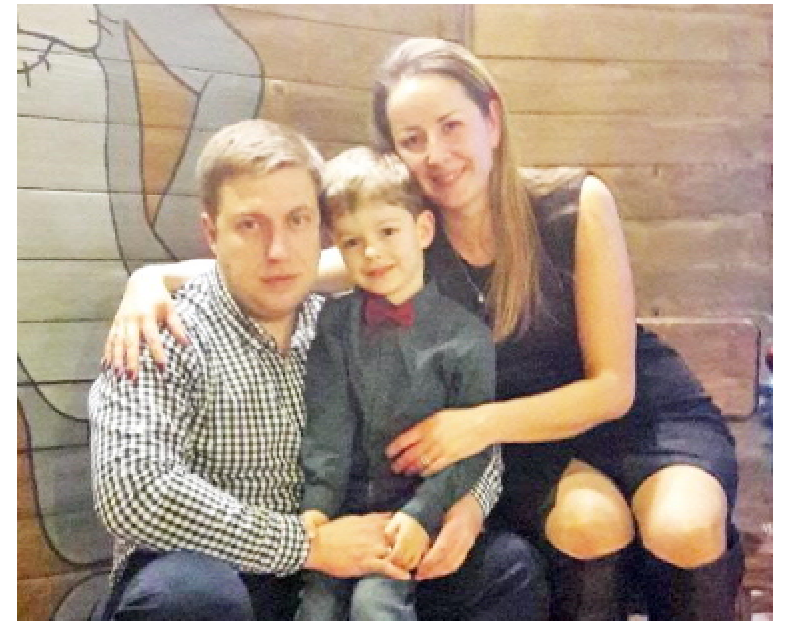
– На вашу думку, яку модель стоматологічної допомоги можна вважати оптимальною?

– Безперечно, це та модель, коли працюють в унісон інтереси держави, пацієнта і лікаря та поєднуються платні, безкош-

товні й приватні послуги. Коли незахищені верстви українців гарантовано отримують стоматологічну допомогу згідно зі стандартами та протоколами. А

діти та онучок Максимко. Сини продовжили мій професійний шлях – обидва закінчили стоматологічний факультет Івано-Франківського національного медичного університету. Старший Антон працює лікарем-стоматологом у Києві, а молодший Віталій разом з дружиною Юлією захистили кандидатські дисертації, отримали наукові звання доцентів і працюють у нашому університеті.

Люблю природу, прогулянки рідним краєм, які підзаряджають позитивною енергією. Тому стараюся хоч зрідка присвячувати час подорожам. Іноді ж люблю просто побути наодинці із собою. В роздумах порозмірковувати над сьогоденням, помріяти про майбутнє та повернутися у минуле. Дуже вдячний батькам, що подарували мені щасливе дитинство, а я – своїм дітям. Це відчуття радості зі мною кожен день. Воно додає мені

Віталій, Юлія та Максим ЛУЧИНСЬКІ (2017 р.)

також будуть задоволені основні потреби та вимоги і пацієнта, і лікаря.

«НАЙБІЛЬША РАДІСТЬ У ЖИТТІ»

– Михайле Антоновичу, ви багато часу віддаєте роботі. Як же відновлюєте та підкріплюєте свої духовні сили?

– Моє надійне та міцне плече – це родина. Час, проведений з найближчими людьми, живить мене силою та додає натхнення. Найбільша радість у житті –

сили трудитися й гідно йти обраним шляхом.

– Дякую вам, Михайле Антоновичу, за інтерв'ю! Прийміть вітання з нагоди ювілею! З роси й води вам!

Хай доля принесе іще сповна

І радості, й насаги, і здоров'я,

Нехай завжди в душі цвіте весна

І серце зігрівається любов'ю!

Лариса ЛУКАЦЬК

Професор Михайло ЛУЧИНСЬКИЙ під час практичних занять зі студентами 3 курсу (2019 р.)

31 травня виповнюється 60 років завідувачу кафедри терапевтичної стоматології ТНМУ, професору Михайлові Антоновичу ЛУЧИНСЬКОМУ.

Вельмишановний Михайле Антоновичу! Сердечно вітаємо Вас з 60-літтям! Після закінчення стоматологічного факультету Івано-Франківського медінституту, в якому пройшли шлях старшого лаборанта, клінічного ординатора, асистента, захистили кандидатську дисертацію, стали доцентом кафедри дитячої стоматології, згодом деякий

час працювали доцентом кафедри дитячої стоматології медичного факультету Ужгородського національного університету. Останні понад 9 років у стінах Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського Ви успішно працювали спочатку доцентом кафедри терапевтичної і дитячої стоматології, а впродовж понад 8 років очолюєте кафедру терапевтичної стоматології. За виробничою необхідністю Ви деякий час виконували обов'язки заступника декана стоматологічного факультету.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-стоматолога, талановитого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною є Ваша громадська діяльність, зокрема, як члена вченої ради університету та стоматологічного факультету, члена редколегії журналу «Клінічна стоматологія».

Ваша професійна й громадська діяльність відзначені грамотою обласної ради, грамотами та подяками ректора університету.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Михайле Антоновичу, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у

Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Нехай добром наповнюється хата,

Достатком, щирістю і сонячним теплом,

Хай буде вірних друзів в ній багато,

Прихильна доля огорта крилом!

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я. Горбачевського

КОНФЕРЕНЦІЯ

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ДІАГНОСТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ НАЙПОШИРЕНІШИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ДИТЯЧОГО ВІКУ

На базі навчально-оздоровчого комплексу «Червона калина» Тернопільського національного медичного університету імені І.Горбачевського 3 травня відбулася науково-практична конференція з міжнародною участю «Європейські стандарти діагностики та лікування найпоширеніших захворювань дитячого віку».

У заході взяли участь відомі фахівці, науковці з Польщі – професор Артур Мазур, керівник клініки дитячої ендокринології та діабетології медичного факультету Жешувського університету, професор Мечислав Вальчак, президент Польського товариства дитячих ендокринологів та діабетологів Приморського медичного університету у Щеціні, професор медичного факультету Жешувського університету Маріуш Останьскі, професор медичного факультету Жешувського університету Антоні Пиркош.

Загалом на конференцію «Європейські стандарти діагностики та лікування найпоширеніших захворювань дитячого віку» прибули понад 160 педіатрів, неонатологів, сімейних лікарів з нашої області.

З вітальним словом від імені ректора ТНМУ, професора Михайла Корди до учасників конференції звернувся проректор з наукової роботи, професор Іван Кліщ.

Конференцію «Європейські стандарти діагностики та лікування найпоширеніших захворювань дитячого віку» за участю польських науковців організують упродовж двох останніх років поспіль. Щороку під час

форуму науковці, фахівці діляться як сучасними європейськими стандартами щодо діагностики та лікування педіатричної патології, так і новими власними напрацюваннями. Медична спільнота нашого краю має можливість поспілкуватися з досить знаними, провідними фахівцями з Польщі, України. Професор Іван Кліщ підкреслив важливість таких заходів і запевнив, що університет і надалі підтримуватиме проведення міжнародних форумів, побажав плідних дискусій, нових друзів, вагомих успіхів.

Від імені начальника управління охорони здоров'я Тернопільської обласної державної адміністрації Володимира Богайчука до присутніх з вітальним словом звернулася заступник начальника Тетяна Скарлош.

Про реалії сьогодення надання медичної допомоги дітям на Тернопіллі доповіли професори Галина Павлишин та Григорій Корицький. В області щороку зменшується кількість дітей, знижується рівень народжуваності, залишається високим показник смертності, що створює несприятливий демографічний прогноз у краї. Доповідачі наголошували

на досягненнях у наданні медичної допомоги дітям за останній рік – це зниження показника дитячої смертності на 27 відсотків, неонатальної, післяопераційної. Виокремили й важливі проблеми – зростання інфекційної та неінфекційної захворюваності на Тернопіллі.

«Новонароджена дитина з кардіоваскулярними розладами – ефективний алгоритм дій на чергуванні у клініці» – тема виступу професора Маріуша Останьскі. Він поділився з педіатричною спільнотою Тернопільщини інформацією про європейські стандарти ранньої діагностики вроджених вад серця, починаючи з пренатального та раннього неонатального періоду.

Професор Артур Мазур представив польський досвід лікування цукрового діабету в дітей, що відповідає європейським рекомендаціям, і поділився сучасними інноваційними підходами щодо терапії майбутнього цукрового діабету.

Президент Польського товариства дитячих ендокринологів і діабетологів, професор Мечислав Вальчак розповів педіатрам Тернопільщини про віддалені ускладнення гіпотрофії, важ-

ливість їх своєчасної діагностики. Професор Антоні Пиркош презентував клінічні ознаки генетичної патології в неонатології та педіатрії, характерні зміни, що властиві для певних видів генетичної патології.

Про сучасні підходи до профілактики, діагностики та лікування інфекційної патології неонатального періоду доповідала професор Галина Павлишин. Вона розповіла про клінічні випадки, діагностично-лікувальний алгоритм та інноваційну попереджувальну тактику при неонатальному сепсисі.

Доцент Вікторія Фурдела, кандидат меднаук Алла Філюк пред-

ставили основні критерії порушення фізичного розвитку в дітей та їх зв'язок з можливою ендокринологічною патологією. Увагу педіатричної спільноти Тернопілля зосередили на важливості оцінки антропометричних показників при фізикальному обстеженні, їх інтерпретації, та своєчасному скеруванні до дитячого ендокринолога.

Конференція дала можливість ознайомитися з напрацюваннями провідних науковців у галузі педіатрії та поділитися досвідом працівників Тернопільського національного медичного університету імені І.Горбачевського. За підсумками конференції прийнято резолюцію.

Інформацію надала кафедра педіатрії №2

Конференція дала можливість ознайомитися з напрацюваннями провідних науковців у галузі педіатрії та поділитися досвідом працівників Тернопільського національного медичного університету імені І.Горбачевського. За підсумками конференції прийнято резолюцію.

Інформацію надала кафедра педіатрії №2

ЕКСКУРСІЯ

ВИВЧАЛИ УНІКАЛЬНІ ВЗІРЦІ ФЛОРИ У НАЦІОНАЛЬНОМУ БОТАНІЧНОМУ САДУ

Студенти III курсу фармацевтичного факультету Тернопільського національного медичного університету імені І.Горбачевського відвідали Національний ботанічний сад імені М.Гришка НАН України у місті Києві. Зорганізували екскурсію викладачі кафедри фармакогнозії з медичною ботанікою на чолі із завідувачем, професором Світлою Марчишин.

«Щороку зорганізовуємо поїздки студентів других-третьох курсів у ботанічний сад кафед-

ри фармакогнозії Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицько-

го та у Національний ботанічний сад ім. М. Гришка НАН України. До Києва їдемо саме у

травні, коли квітує одна з найдекоративніших колекційно-експозиційних ділянок ботсаду – сад бузків (Сірінгарій), який вже став його своєрідною візитівкою, – зазначила Світлана Михайлівна. – Мета поїздки – навчально-пізнавальна, адже у ботанічному саду нас насамперед цікавили зразки різної місцевої природної рослинності, ділянки з рідкісними й зникаючими рослинами української та світової флори, лікарські рослини».

Цікаву та змістовну екскурсію ботанічним садом провела старший науковий співробітник відділу квітничково-декоративних рослин Тетяна Щербаківа.

Студентам поїздка сподобала-

ся. Дізналися багато цікавої інформації, помилувалися красою флори, створеної та відтвореної працівниками ботсаду, прогулялися Києвом.

Між ТНМУ імені І.Я. Горбачевського та Національним ботанічним садом ім. М.М. Гришка НАН України укладена угода, метою якої є взаємна допомога при проведенні науково-технічних досліджень з розробки й впровадження нових інтродукованих видів лікарських рослин з декоративним ефектом у харчову та фармацевтичну галузь України, а також розробки рекомендацій щодо створення високоестетичних ландшафтних композицій як на закритих територіях різноманітних оздоровчих комплексів, так і релаксаційних зон об'єктів озеленення загального користування задля поліпшення самопочуття та психоемоційного стану відвідувачів.

Прес-служба ТНМУ

КЕНГІРСЬКЕ ПОВСТАННЯ ПРОТИ ІМПЕРІЇ ЗЛА

Наша історія може бути успішною лише в одному випадку: врахування помилок минулого, вшанування пам'яті тих, хто поклав на вітвар волі своє життя.

Так вже повелося, що живемо поспіхом, у повсякденних турботах забуваючи глянути в небо. Дуже тішить, що нинішня молодь ініціативна, обізнана в багатьох технічних новинках і схоплює на льоту матеріали для навчання. Проте з плином часу вони, на жаль, віддаляються від своєї давньої історії, разом з тим — будучи і її активними творцями! Скільки вже всього залишилось в пам'яті молодого покоління — від революцій до війни!

Щоб сприяти формуванню правильних висновків, на кафедрі фізіології Тернопільського національного медичного університету запровадили відвідування студентами-другокурсниками «Історико-меморіального музею політичних в'язнів». Цей музей — відділ Тернопільського обласного краєзнавчого музею — відкрили й освятили 14 жовтня 1996 року на Покрову Пресвятої Богородиці. Ідея його створення належить краєзнавцю, археологу, директору Інституту національного відродження Ігорю Гереті. Виставкові зали музею розміщені в 28-ми камерах колишнього слідчого ізолятора радянської спецслужби. Будівлю, в якій знаходиться музей, побудували на базі підвалів будинків XVII та XIX століть у 1944-1947 роках німецькі військовополонені.

Кінець травня — повний датами, які повинен знати кожен українець. День Матері, День вишиванки, День пам'яті жертв політичних репресій. А 19 травня — відзначали 65-у річницю вшанування пам'яті загиблих у Кенгірському повстанні.

ГУЛАГ — російською мовою «Главное управление исправительно-трудовых лагерей» — виявився черговою хворою ідеєю жорстокого диктатора Йосифа Сталіна. Система примусової праці — імперія ГУЛАГу призвела до винищення цілї підвладних йому народів, у тому числі й українського.

Проте жорстокість влади — породила протидію. Після смерті Сталіна вибухнули повстання в'язнів у Норильську (травень-серпень 1953 р.) та Воркуті (липень-серпень 1953 р.). А в травні-червні 1953 р. історію СРСР сколихнуло й третє наймасовіше та найвідчайдушніше повстання політичних в'язнів Степового особливого табору в Кенгірі під Джекказганом (Казахстан).

Перші прояви опору в'язнів у Кенгірі спостерігалися наприкінці 1953- на початку 1954 р. Степлаг був одним з найбільш жорстоких таборів. Режим терору та атмосфера сваволі й безкарності, що були впроваджені в його зонах, супроводжувався знущанням над в'язнями, побоями, вбивствами, невмотивованими розправами.

За даними літературних джерел, усього в Степовому таборі налічувалося 22 884 в'язнів, з них 2186 перебували на каторжному режимі. З шести табірних відділень 3-є було найбільшим: тут утримувалися 5597 осіб. Національний склад ув'язнених був досить строкатим, але переважали західні українці та колишні мешканці балтійських республік, що становили 69%. Частка росіян не перевищувала 13%. У таборі майже не було засуджених з терміном менше 10 років, більшість (72%) отримали вироки за статтю «зрада Батьківщині» до 20-25 років позбавлення волі.

Імперія Страху почала розколюватися. Понад 40 днів беззбройним на початку в'язням вдалося «тягнути час», виступаючи проти беззаконня та нелюдського існування. Ув'язнені використовували всі можливі методи, щоб повідомити світу про своє становище. Так, було розроблено та запущено з повітряними зміями за межі «зони свободи» до 25 видів листівок — російською та казахською мовами, за-

гальним накладом до 700 примірників. Для звернення по допомогу до Міжнародного Червоного Хреста в'язні з частин рентгенівського апарату з лікарні та інших медичних приладів зібрали передавач, за допомогою якого постійно посилали заклики на волю різними мовами. Особлива роль у створенні приладу належала українцю Анатолію Кострицькому, уродженцю Запоріжжя. Одним з талановитих організаторів під час

приймали у Караганді й Алма-Аті. Ще один співвітчизник — Михайло Сорока зорганізував і керував хором, який виконував «Гімн Кенгірського повстання» на його власні слова та музику, пісню «Любіть Україну» на слова В. Сосюри, «Соколи, соколи, ставайте в ряди» та пісні інших національностей. Гірко констатувати, але коли повстання було жорстоко придушене, то перш ніж життя ув'язнених полегшалося-таки, багато співучасників та організаторів загинули. Зокрема, М.Сорока так і не вийшов на свободу, відбувши за ґратами 34 роки...

Щоб втихомирити протестувальників, на місце подій прибула комісія МВС і прокуратури у складі заступника міністра внутрішніх справ Р. Єгорова, начальника ГУЛАГу І. Долгих і начальника управління з нагляду за місцями ув'язнення прокуратури СРСР Н. Вавілова. 27 травня на зустрічі зі страйкарями вони оголосили укази про дострокове звільнення хворих, вагітних і неповнолітніх, а наступного дня начальник ГУЛАГу оприлюднив наказ про покращення умов утримання ув'язнених, дотримання законності та відновлення порядку у 3-му табірному відділенні Степлагу.

Проте мирно й поступово вирішувати конфлікти у СРСР не вміли. 26 червня із 3-ї години 25 хвилин до 4-ї години ранку комісія МВС по радіо звернулася до повсталіх політв'язнів з вимогою здатися та повідомила про введення військ. Після цього до зони ввійшло 1600 солдатів із 98 собаками, 3 пожежні машини, 5 танків Т-34.

У мемуарах часто згадується про криваву розправу над жінками та дівчатами 1-го табірної пункту, які, вишикувавшись стіною проти нападників, були брутально розчавлені танками.

Матеріали радянського слідства значно занижують кількість жертв придушеного повстання, оскільки перед комісією МВС було поставлене завдання припинити Кенгірське повстання з найменшими втратами. Аналіз свідчень учасників подій дає підстави вважати, що у середньому вбитих і покалічених повстанців було понад 700. Щоб уникнути розголошу, військові викопали могили — майже 300 осіб поховали у зоні, решта — десь у степу.

Під час операції були заарештовані члени комісії та активні учасники виступу К. Кузнецов, Е. Слученков, Ю. Кнопмус, М. Шиманська, В. Іващенко, Г. Келлер (насправді це був теж українець, уродженець Львівщини, який діяв під псевдонімом), А. Авакян та інші, всього 36 осіб, які згодом проходили у справі. Крім цього, чекісти запроторили за ґрати 400 активних в'язнів, які брали участь в опорі радянським військам, перебували в складі служби безпеки, охороні табору та ін. Для переведення на Дальстрой та в Озерний табір було відібрано тисячу осіб (500 жінок і 500 чоловіків), які підтримували повсталіх. У липні-серпні 1954 р. тривало розслідування причин виступу в Кенгірі. Суд над активістами Кенгірського повстання проходив з 21 липня до 8 серпня 1955 р. у Джекказгані.

Керівництво змушене було піти на деякі поступки й перегляд постулатів радянської репресивної системи. В усіх трьох подіях активну участь брали українські в'язні, колишні члени націоналістичного підпілля із Західної України, які, часто діючи в тіні, змогли об'єднати зусилля різних національних та етно-політичних груп заради розквитування радянської табірної системи. Ці повстання спричинили зміну політики й сприяли «відлизі». До остаточного розпаду СРСР залишалося понад 30 років. Але перший крок на цій дорозі зробили люди Кенгіру.

Степан ВАДЗЮК,
завідувач кафедри фізіології з основами біоетики та біобезпеки, професор,
Наталія ВОЛОТОВСЬКА,
асистент

Михайло СОРОКА, політв'язень, учасник Кенгірського повстання, уродженець села Гнилиці Підволочиського району

повстання виявив себе Анатолій Кострицький. Нині відомо, що він був досконалим знавцем радіоелектротехніки, зробив радіовузол, виготовив мікрофони та динаміки, які були встановлені на бараках. Коли ж у червні зону табору вимкнули від електромережі, Кострицький створив міні-електростанцію та переобладнав генератор, встановив телефонний зв'язок між приміщеннями членів повстанської комісії та його штабами й налагодив роботу телефоністок. Окрім цього, в'язень обладнав майстерню з виготовлення холодної та вогнепальної зброї. І хоча радіо було слабе, але його сигнали

ОБ'ЄКТИВ

Катерина ТЕРНАВСЬКА, Олександр КОСОВСЬКИЙ та Анастасія БАРАНОВСЬКА, студенти медичного факультету (ліворуч), Ірина АКІМОВА, студентка стоматологічного факультету (на передньому плані, праворуч)

Фото Миколи ВАСИЛЕЧКА

18 травня виповнилося 60 років старшому лаборанту кафедри фізичної реабілітації, здоров'я людини та фізичного виховання ТНМУ, кандидату в майстри спорту з вільної боротьби Петрові Петровичу БОНДАРУ.

Вельмишановний
Петре Петровичу!
Сердечно вітаємо Вас з 60-літтям!

Після закінчення Тернопільського педагогічного інституту, семи років роботи шкільним вчителем фізкультури у стінах Тернопільського державного, тепер – національного медичного університету Ви успішно пройшли понад 32-літній трудовий шлях старшого лаборанта: спочатку кафедри фізвиховання, згодом – кафедри медичної реабілітації, а останні майже 6 років – кафедри фізичної реабілітації, здоров'я людини та фізичного виховання. Впродовж тривалого часу за виробничою необхідністю Ви працюєте за сумісництвом викладачем фізичної культури.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас

за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Особлива сторінка Вашої спортивної діяльності – участь у змаганнях з вільної боротьби в юнацькі роки, коли Ви ставали чемпіоном і призером України, досягли рівня кандидата в майстри спорту, а також робота тренером студентської спортивної

секції, підготовка інститутської команди.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначена численними грамотами й подяками адміністрації університету.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування.

Бажаємо Вам, вельмишановний Петре Петровичу, міцного здоров'я, невичерпної енергії, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного, щасливого та активного життя.

Бажаєм успіхів великих у роботі й побільше творчих Вам натхнень,
Нехай минають завжди всі турботи
І хай приносить радість кожен день.

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я.Горбачевського

19 травня відзначила ювілейний день народження паспортист ТНМУ Юлія Іванівна ВИТЯГОВА.

Вельмишановна
Юліє Іванівно!
Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Після тривалого періоду роботи в адміністративних органах у стінах Тернопільського державного, тепер – національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського Ви успішно пройшли 11-літній трудовий шлях на відповідальній ділянці – паспортиста університету.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як висококваліфікованого фахівця за багатолітню невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків. Особливо цінуємо Ваш досвід,

організаторський талант, вміння працювати з людьми.

Ваші порядність, праце-

любність, інтелігентність, жіноча чарівність, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування молодими працівниками.

Бажаємо Вам, вельмишановна Юліє Іванівно, доброго здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Нехай здоров'я, радість і достаток Сипляться, немов вишневий цвіт,
Хай малює доля з буднів свято

І дарує Вам багато літ!

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я. Горбачевського

1 червня виповнюється 90 років ветеранові ТНМУ, кандидату медичних наук Йосипові Юліановичу КОРЧИНСЬКОМУ.

Вельмишановний
Йосипе Юліановичу!
Сердечно вітаємо Вас з 90-літтям!

Після закінчення Львівського медінституту, 9 років практичної лікарської роботи у стінах Тернопільського медінституту Ви успішно пройшли 40-літній трудовий шлях асистента: спочатку кафедри загальної хірургії, а останні 37 років – кафедри шпитальної хірургії.

Колективи хірургічних кафедр, працівники та студенти університету глибоко поважають і щиро шанують Вас як відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-хірурга, досвідченого педагога й вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Усім, хто з Вами працював і

вчився у Вас, пам'ятні Ваша хірургічна майстерність, впровадження Вами у хірургічну практику новаторських методик, безмежна залюбленість у хірургію.

Помітною була й Ваша громадська діяльність як профорга кафедри, лектора товариства «Знання», учасника медико-просвітницьких бригад, які виступали перед країнами.

Ваша професійна і громадсь-

ка діяльність відзначена медаллю «Ветеран праці», подяками ректора університету.

Ваші порядність, інтелігентність, працелюбність, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Йосипе Юліановичу, доброго здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Бажаємо щастя, здоров'я і сили,
Щоб довгі літа плечей не схилили,
Щоб спокій і мир панували на світі,
Щоб радість знайшли Ви в онуках і дітях!

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я. Горбачевського

22 травня відзначила ювілейний день народження доцент кафедри пропедевтики внутрішньої медицини ТНМУ Наталія Ярославівна ВЕРЩАГІНА.

Вельмишановна
Наталіє Ярославівно!
Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після 10 років практичної лікарської роботи, успішно пройшли 26-літній трудовий шлях спочатку клінічного ординатора, старшого лаборанта, аспіранта, асистента, а останні 14 років – доцента кафедри пропедевтики внутрішньої медицини.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-терапевта, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною була Ваша громадська діяльність, зокрема, як куратора студентських груп, відповідальної за наукову роботу кафедри і студентського наукового гуртка.

Ваша професійна й громадська діяльність неодноразово відзначені грамотами та подяками ректора університету.

Ваші порядність, інтелігентність, жіночність, працелюбність, чуйність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують

найвищої оцінки та є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Наталіє Ярославівно, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного, щасливого життя.

Хай сміється доля, мов калина в лузі,
У родиннім колі, серед вірних друзів,
Хай крокують поруч вірність і кохання,
Хай здійсняться мрії і усі бажання!

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я. Горбачевського

26 травня відзначатиме ювілейний день народження доцент кафедри соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я з медичною статистикою ТНМУ Валентина Леонідівна СМІРНОВА.

як відомого науковця, висококваліфікованого, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною була Ваша громадська діяльність, зокрема як куратора студентських груп, завуча, відповідальної за наукову роботу кафедри.

Ваша професійна та громадська діяльність неодноразово відзначені грамотами й подяками ректора університету.

Ваші порядність, інтелігентність, жіночність, працелюбність, чуйність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Валентино Леонідівно, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного, щасливого життя.

Хай злагода буде, хай буде любов,
Хай тисячу раз повторяться знов
Хороші, святкові і пам'ятні дні,
Хай сонце всміхається Вам у житті!

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я. Горбачевського

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас

До 170-річчя з дня народження письменника

ПАНАС МИРНИЙ – ЗАХИСНИК І ТВОРЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

Цікавою та неординарною є постать Панаса Мирного. Він увійшов в історію української літератури як прозаїк-новатор, який порушив суспільно важливі морально-етичні питання. Його небезпідставно ставлять поруч з корифеями української прози.

Панас Мирний – Панас Якович Рудченко – народився 13 травня 1849 року в родині бухгалтера повітового казначейства в місті Миргороді на Полтавщині. Незначною була освіта Панаса Рудченка, бо після кількох років навчання в Миргородському парафіяльному, а потім – у Гадяцькому повітовому училищі, чотирнадцятилітній хлопець йде на власний хліб.

Чинівницька служба почалася 1863 року в Гадяцькому повітовому суді. Наступного року він переходить у повітове казначейство помічником бухгалтера, а згодом, після короткочасного перебування в Прилуках, займає цю ж посаду в Миргородському казначействі.

З 1871 року Панас Рудченко живе й працює в Полтаві, займаючи різні посади в місцевій казенній палаті.

Перші його твори (вірш «Україні» та оповідання «Лихий попутав»), підписані прибраним ім'ям Панас Мирний, з'явилися за кордоном, у львівському журналі «Правда» 1872 року. У цьому ж журналі «Правда» 1874 році були надруковані нарис «Подоріжжя од Полтави до Гадячого» та оповідання «П'яниця». Це друкування за кордоном пов'язано з Валуєвським циркуляром 1863 року, а згодом і Емським указом 1876 року про заборону українського книгодрукування. Тому наддніпрянські письменники налагодили видання своїх творів в Галичині і цим користувалися багато років.

1877 року в Женеві вийшла повість «Лихі люди». 1875 року у співавторстві з братом Іваном Біликом закінчив роботу над романом «Хіба ревуть воли, як ясла повні?», але ні в Києві, ні в Петербурзі опублікувати роман не вдалося. Вперше він з'явився в Женеві 1880 року за сприяння професора Михайла Драгоманова, який там започаткував видання друкованого органу «Громада». Книгу доводилося нелегально переправляти через кордон, поширювати конспіративно. Лише з послабленням цензурного тиску роман «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» вперше публікується 1903 року в журналі «Киевская старина» під назвою «Пропаща сила».

За молодих років Панас Рудченко був зв'язаний з революційним визвольним рухом, з 1875

року брав участь у нелегальній роботі революційного гуртка «Унія».

Українська мова пройшла тривалий тернистий шлях до статусу національної та державної. Особливо активно становлення та розвиток нової української літературної мови відбувалося у XIX столітті, зокрема, в його другій половині.

Значно турбувало питання використання української мови в усіх сферах суспільного життя й Панаса Яковича Рудченка, чиновника імперського уряду та водночас українського письменника-демократа Панаса Мирного. Болючі проблеми літературного та соціально-культурного життя в Україні кінця XIX – початку XX ст., у тому числі й мовне питання, відображено в приватному листуванні письменника.

Листування Панаса Мирного ілюструє умови діяльності української інтелігенції того часу, даючи дослідникам можливість інтроспективного аналізу культурної атмосфери кінця XIX – початку XX століття. Розквіт творчої та громадської діяльності Панаса Мирного припав на той період, коли українське суспільство в Російській імперії опинилося в дуже складній ситуації: Валуєвський циркуляр та Емський указ, по суті, звели нанівець можливість легального функціонування українського національного руху. Українська мова зберігалася лише в усному мовленні, а за умов урядових заборон і переслідувань процес становлення літературної мови ускладнився ще більше.

Тільки із середини 1880-х років твори Панаса Мирного публікують в Україні. Так, на сторінках альманаху «Рада», який видавав М. Старицький у 1883-1884 роках, з'являються перші дві частини роману «Повія» та два оповідання з циклу «Як ведеться, так і живеться».

1886 року в Києві виходять збірник творів письменника «Збираниця з рідного поля» та комедія «Перемудрив». Одночасно Панас Мирний друкується за кордоном, де виходять

його «Лови», «Казка про Правду та Кривду», п'єса «Лимерівна», вільний переклад «Дума про військо Ігореве».

Панаса Мирного хвилювало збереження чистоти української мови, її народнорозмовної основи.

Панас Мирний вбачав у любові та повазі до рідної мови вияв високого почуття патріотизму. У листі до Григорія Маркевича прозаїк висловився стосовно рукопису, автор якого, мовлячи про любов до рідного краю й патріотизм, прирівнює його до любові «до річок, річечок і моря...». «То так на мене і тхнуло слов'янською наївністю», – зізнається письменник. Не в любові до гарних краєвидів полягав патріотизм Панаса Мирного. У листі до Івана Зубковського, миргородського лікаря та краєзнавця, автора брошури «Краткая историческая заметка о Миргороде», що вийшла друком 1912 року в Полтаві, він писав: «Было бы желательно, чтобы всякие труды о родине были писаны и рідною мовою, но и за то спасибо, что истинные сыны не забывают своей рідної матері». Варто зауважити, що листування Панаса Мирного з багатьох причин збереглося не повністю, однак аналіз його спадщини, відомої нині, дозволяє з упевненістю констатувати, що однією з провідних тем листів письменника була проблема становлення української літературної мови на живій народнорозмовній основі. Панас Якович вбачав в українській мові знаряддя у боротьбі за національну самобутність, вважаючи природним і невід'ємним використання рідної мови в різних сферах суспільного життя.

Панас Мирний виступав з публікаціями, в яких закликав до рівноправності жінок. Співпрацював з полтавським журналом «Рідний край». У низці своїх творів («До сучасної музи», «Сон», «До братів-засланців») дає коментарі революційним подіям.

1914 року висловив протест та обурення діями царської влади, що заборонила відзначати 100-річчя ювілей Тараса Шевченка.

Після революції 1917 року Панас Мирний підтримав Центральну Раду, а пізніше – Симона Петлюру.

28 січня 1920 року класик української літератури помер від інсульту. Похований у Полтаві. Дружина пережила чоловіка більше ніж на 20 років. Разом із сином вони відкрили у власному будинку Панаса Мирного меморіальний музей, першим директором якого був Михайло Рудченко, син письменника.

Стапан ВАДЗЮК, професор ТНМУ, Оксана РАТИНСЬКА, доцент ТНМУ

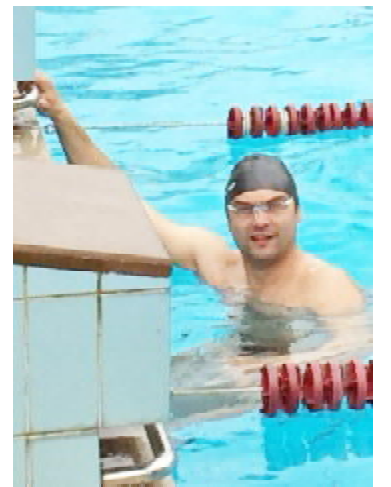
..... ЗМАГАННЯ

ВИКЛАДАЧ ПРЕДСТАВИВ УНІВЕРСИТЕТ НА ЧЕМПІОНАТІ УКРАЇНИ З ПЛАВАННЯ

4-5 травня у Львові відбувся Чемпіонат України з плавання в категорії «Мастерс».

У цьому турнірі взяли участь 353 спортсмени з 26 клубів України та з-за кордону. Тернопільський клуб «Ternopil Swimmers» і Тернопільський національний медичний університет ім. Івана Горбачевського представили асистент кафедри фізичної реабілітації здоров'я людини та фізичного виховання ТНМУ, майстер спорту України Віктор Назарук.

Спортсмен у своїй віковій категорії посів перше місце на дистанції 50 метрів на спині. Він також здобув два третіх місця на дистанціях 100 та 200 метрів на

спині та четверте місце на дистанції 50 метрів вільним стилем.
Прес-служба ТНМУ

ПОДЯКА

Гордий та радію з того, що багато десятиліть жив і працював в Тернопільському державному медичному університеті ім. І.Я.Горбачевського поруч з велетнями наукової слави та життєлюбності, високих трудових звершень академіків, професорів і звичайних працівників: таких, як П.О. Огій, І.І. Гетьман, І.С. Сміян, І.О. Ситник, В.А. Григорян, М.П. Скакун, М.М. Савула, З.Ж. Гуде, Ю.Т. Коморовський, М.М. Корда та багато інших.

Я від них набирався мудрості та працьовитості у своїй справі, брав з них приклад самовідданості, наполегливості в усіх своїх відповідальних справах.

Моя щира вдячність їм за все. Я з великою вдячністю згадую й тішуся за успіхи моїх колег – кафедр хімії та біохімії, колективи яких ніколи не забувають про моє існування. Щиро радію й за нове покоління студентів,

майбутніх академіків і професорів.

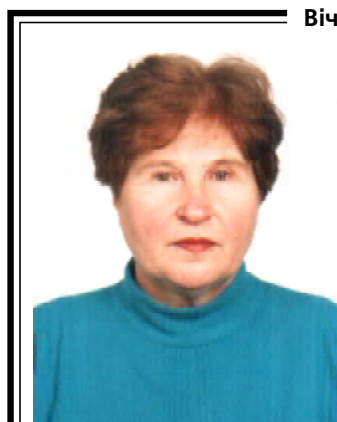
Завдяки піклуванню ректорату, профкому і кафедри фізичної реабілітації університету мене поставили на ноги майбутні фахівці, а тепер – студенти медуніверситету Марта Занік (фізична терапія, ерготерапія – 202 група, II курс), Алесія Івасюк (ФР 201 група, II курс), Наталія Ставнича (З курс), за що я висловлюю їм найщирішу подяку. Вже тепер вони демонструють свою велику любов до обраної професії, глибокі знання свого фаху та високу працездатність і людяність.

Всюди, де працюють випускники університету, вони демонструють глибокі фахові знання, працелюбність, людяність, за що ми – їхні пацієнти їм сердечно вдячні.

Успіхів Вам усім у Вашій почесній справі!

Петро ТРЕНДОВАЦЬКИЙ, ветеран університету

Вічна пам'ять

13.09.1932–16.05.2019

Ректорат, профком, працівники і студенти ТНМУ імені І.Я. Горбачевського глибоко сумують за приводу смерті ветерана університету, колишнього асистента кафедри дитячих хвороб медичного факультету, кандидата медичних наук

Тетяни Степанівни БАБІНЕЦЬ і висловлюють щирі співчуття рідним та близьким покійної.

Відповіді на сканворд, вміщений у № 9, 2019 р.

1. Гортензія. 2. Серет. 3. Берет. 4. Забір. 5. Робота. 6. Тарту. 7. Му. 8. Бот. 9. Ре. 10. Етан. 11. Афеландра. 12. Тур. 13. Талант. 14. «Ту». 15. Як. 16. Талан. 17. Липа. 18. Робот. 19. Колеус. 20. Ле. 21. Ял. 22. Пил. 23. Нуклеус. 24. Бегонія. 25. Лан. 26. Па. 27. Борт. 28. Замітка. 29. Лавра. 30. Орел. 31. Рана. 32. Амур. 33. Уролог. 34. «Ера». 35. НОК. 36. Волан. 37. Ра. 38. Вік. 39. Ген. 40. Акорд. 41. Тюльпан. 42. Гін. 43. Іво. 44. Кюск. 45. Су. 46. Пульсар. 47. Ластівка. 48. Юга. 49. Ва. 50. «Крок». 51. Іго. 52. Сенполія. 53. Анод. 54. «Ан». 55. Горло. 56. Го. 57. Айстра. 58. Піон. 59. Носоглотка. 60. Ге. 61. Поні. 62. Око. 63. Рота. 64. Пірей. 65. Оз. 66. Ар. 67. Ледар. 68. Ара. 69. Аз. 70. Еро. 71. Горе. 72. Дог. 73. Огайо. 74. За. 75. Зебриня.